

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRÓB SAMOBÓJCZYCH LUB SAMOBÓJSTWA UCZNIA

Każdy pracownik szkoły (pedagogiczny i niepedagogiczny) ma obowiązek zareagowania na wszelkie sygnały o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą, każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

1. Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.

O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- mówienie o poczuciu beznadziei, bezradności, braku nadziei
 - mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu
 - pozbawianie się osobistych i cennych dla ucznia przedmiotów
 - unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie
 - zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność
 - przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań
 - przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, zażywanie narkotyków, spożywanie alkoholu
 - przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania itp.
 - podejmowanie w przeszłości prób samobójczych
 - fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo.
- Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog i psycholog szkolny podejmują odpowiednie działania interwencyjne.

2. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych)

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog/ psycholog szkolny oraz dyrektor szkoły podejmują następujące działania:

- nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce
- informują o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców
- przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia odpowiednim instytucjom (np. policji)

3. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.

Po uzyskaniu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą, dyrektor szkoły, wychowawca, pedagog szkolny podejmują następujące działania:

- jeśli próba samobójcza ma miejsce w szkole, wychowawca (nauczyciel, pracownik) powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły, a ten rodzica/opiekuna prawnego i w razie potrzeby wzywa służby ratownicze
- dyrektor szkoły, pedagog/psycholog szkolny oraz wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z uczniem i rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu szkołę, dyrektora szkoły, pedagoga/psychologa szkolnego przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- o próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli.
- pedagog/psycholog planuje dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą.

4. Postępowanie w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa

- w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji.
- pedagog /psycholog szkolny oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły.

PROCEDURA W PRZYPADKU STWIERDZENIA NARUSZENIA GODNOŚCI NAUCZYCIELA LUB PRACOWNIKA SZKOŁY PRZEZ UCZNIA.

1. W przypadku naruszenia godności nauczyciela lub pracownika szkoły, przez ucznia lub inną osobę, poszkodowany ma obowiązek zgłoszenia powyższego zdarzenia do dyrektora szkoły, a w przypadku jego nieobecności – do wicedyrektora lub pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Dyrektor szkoły lub jego zastępca albo pedagog/psycholog, do którego wpłynęło takie zgłoszenie, przeprowadza z uczniem rozmowę wstępną, a następnie podejmuje następujące działania:
 - 1) Jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz pierwszy:
 - a) niezwłocznie powiadamia rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji,
 - b) w stosunku do ucznia wyciągnięte są konsekwencje zgodne ze Statutem Szkoły
 - 2) Jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz kolejny:
 - a) niezwłocznie powiadamia rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji, wzywa ich do szkoły,
 - b) dyrektor szkoły powiadamia policję oraz Sąd Rodzinny z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną ucznia
3. Jeżeli uczeń naruszył pierwszy raz godność nauczyciela, ale ranga problemu jest duża, dyrektor ma prawo o zdarzeniu powiadomić od razu policję i sąd rodzinny.
4. W każdym przypadku osoba wyznaczona przez dyrektora sporządza notatkę służbową dotyczącą zaistniałego zdarzenia.

PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

1. Gdy nauczyciel lub pracownik szkoły uzyska informację o sygnałach dotyczących stosowania przemocy domowej wobec ucznia, fakt ten zgłasza dyrektorowi szkoły.

2. Przemoc domowa to:

Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

3. Dyrektor szkoły realnie ocenia zdarzenie. Weryfikuje informacje z innych źródeł, od innych osób (wychowawca, nauczyciel, pedagog, higienistka, pracownik socjalny, kurator, dzielnicowy itp.).

3. Zespołowa analiza zebranej wiedzy powinna zawierać informacje:

- a) faktu krzywdzenia ucznia,
- b) kto w świetle informacji stosuje przemoc wobec ucznia,
- c) jaki rodzaj przemocy jest stosowany,
- d) w jakim stopniu zagrożone jest zdrowie i życie ucznia,
- e) czy doszło do przestępstwa z użyciem przemocy,
- f) kto może być sojusznikiem ucznia w rodzinie.

4. W przypadku potwierdzenia informacji o zdarzeniu, dyrektor wyznacza osobę (np. wychowawcę, pedagoga, higienistkę), która do 5 dni od daty zgłoszenia wypełnia formularz „Niebieska karta A”. Formularz uzupełnia się w miarę możliwości w obecności dziecka oraz rodziców, z wyjątkiem przypadku, gdy rodzic jest sprawcą przemocy domowej. W takiej sytuacji, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej dziecku.

5. Uczeń jest rozpytywany tylko jeden raz w sprzyjających warunkach.

6. Formularz „Niebieska karta B” jest pouczeniem dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

7. Dyrektor szkoły przekazuje wypełniony formularz zespołowi interdyscyplinarnemu. Kopia dokumentacji pozostaje w szkole.

8. Dyrektor szkoły informuje policję i sąd rodzinny o czynnościach podjętych przez szkołę. W ramach procedury, dyrektor szkoły:

a) diagnozuje sytuację i potrzeby ucznia,

b) obejmuje ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną,

c) udziela informacji rodzicom lub osobie najbliższej o możliwości pomocy prawnej, socjalnej, psychologiczno-pedagogicznej.

9. Jeżeli w trakcie działań interwencyjnych osoba stosująca przemoc domową dopuściła się tego czynu po raz kolejny, szkoła ponownie wypełnia formularz „Niebieska karta A” i przesyła go do zespołu interdyscyplinarnego.

10. Zespół interdyscyplinarny podejmuje stosowne działania wobec ofiary

i sprawcy przemocy domowej i o zakończeniu procedury powiadamia szkołę.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJACH ZAGROŻENIA DZIECI I MŁODZIEŻY DEMORALIZACJĄ I PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Działania interwencyjne:

I. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń: pali papierosy, e-papierosy lub inne wyroby tytoniowe, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Wspólnie z psychologiem/pedagogiem szkolnym przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tych instytucji.

II. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy/pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszy policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.
4. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyjęcia do szkoły, a jest on agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zagrożenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.

5. W przypadku, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły powiadomienia o tym policję (specjalisty ds. nieletnich) lub Sąd Rodzinny.

III. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyków, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu pedagoga/psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły który wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

IV. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyków, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani plecaka ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia pedagoga/psychologa oraz dyrektora szkoły informuje rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku gdy uczeń mimo wezwania odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości plecaka, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

V. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

1. Niezwłoczne powiadomienie pedagoga/psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły;
2. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia;
3. Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę;
4. Powiadomienie rodziców ucznia sprawcy;
5. Niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu

znana; zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

VI. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego

1. Wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń; niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły;
2. Powiadomienie rodziców ucznia;
3. Niezwłoczne wezwanie policji, w przypadku kiedy istnieje konieczność.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU GDY POLICJA DOKONUJE ZATRZYMANIA NIELETNIEGO UCZNIA SPRAWCY CZYNU KARALNEGO PRZEBYWAJĄCEGO NA ZAJĘCIACH W SZKOLE

1. Funkcjonariusz policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje legitymację służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora o przyczynie zatrzymania ucznia.
4. Pedagog /psycholog szkolny, wychowawca lub inny nauczyciel przyprowadza ucznia do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane związku ze sprawą.
5. Policja informuje rodziców ucznia o wykonywanych działaniach i zobowiązuje ich do przybycia na teren szkoły, komendy lub komisariatu policji celem uczestniczenia w dalszych czynnościach.
6. Dyrektor szkoły informuje osobiście lub telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez policję.
7. Jeżeli rodzice nie mogą uczestniczyć w rozpytaniu ucznia, dyrektor wyznacza nauczyciela lub pedagoga/psychologa szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce policji.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU TRUDNOŚCI DYDAKTYCZNYCH WYSTĘPUJACYCH U UCZNIA

1. Nauczyciel przedmiotu zgłasza wychowawcy powtarzające się trudności występujące u ucznia.
2. Wychowawca klasy konsultuje się w tej sprawie z rodzicami i ustala za ich zgodą formy pomocy psychologiczno- pedagogicznej dla ucznia.
3. W razie potrzeby uzyskania pomocy specjalistycznej, nauczyciel lub rodzic kontaktuje się z pedagogiem szkolnym.
4. W przypadku dalszych trudności dydaktycznych, wychowawca klasy
w porozumieniu z rodzicem i pedagogiem oceniają efektywność udzielanej dotychczas pomocy i formułują wnioski dotyczące dalszych działań.
5. Jeżeli mimo udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie następuje poprawa w funkcjonowaniu ucznia, dyrektor za zgodą rodziców występuje
do poradni psychologiczno-pedagogicznej z wnioskiem o przeprowadzenie diagnozy i wskazanie sposobu rozwiązania problemu ucznia.
6. W przypadku diagnozowania ucznia w poradni psychologiczno – pedagogicznej i uzyskaniu przez szkołę opinii, wychowawca ma obowiązek zapoznania z jej treścią nauczycieli uczących, umieszczenia dokumentu
w arkuszu ocen ucznia oraz dokonania wpisu w dzienniku elektronicznym
w zakładce specjalne potrzeby edukacyjne/ dodatkowe informacje/.
7. Kserokopię dokumentu wychowawca przekazuje pedagogowi do bieżącej dokumentacji szkolnej.

PROCEDURY REAGOWANIA NA CYBERPRZEMOC W SZKOLE

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice lub inni uczniowie- świadkowie zdarzenia, nauczyciele. Dopuszczalne jest anonimowe zawiadomienie o akcie przemocy na terenie szkoły, np. poprzez list, e-mail, telefon.

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia i zabezpieczenie dowodów

a) Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel niebędący wychowawcą powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego i dyrektora.

b) Pedagog szkolny/Psycholog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie, ustalenie ewentualnych świadków (w procedurze interwencyjnej możliwe jest zaangażowanie nauczyciela informatyki, szczególnie na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy cyberprzemocy).

c) Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane przez nauczyciela, wychowawcę lub inną osobę, która ma taką możliwość. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.

d) Formy zabezpieczenia dowodów:

- **Telefon komórkowy** Zapisanie wiadomości zarówno tekstowych, jak i nagranych na pocztę głosową w pamięci telefonu.
- **Komunikatory** Skopiowanie rozmowy do dokumentu Word (lub innego edytora tekstu), zapisanie i wydrukowanie. Zapisanie zrzutu ekranu.
- **Strony serwisów społecznościowych, www** Zachowanie kopii materiału za pomocą zrzutu ekranu
- **Czat** Wydruk lub kopia zrzutu ekranu
- **E-mail** Wydrukowanie wiadomości oraz przesłanie ją do nauczyciela lub pedagoga, który zajmuje się ustaleniem okoliczności zajścia. Zachowanie całości wiadomości, a nie tylko samego tekstu, jest bardziej pomocne, ponieważ zawiera informacje o jej pochodzeniu.

e) Dokumentacja

Należy sporządzić notatki służbowe z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.

-Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy) podpisuje on notatkę po jej sporządzeniu.

-Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis, itp.).

3. Analiza zdarzenia przez wychowawcę, psychologa, pedagoga oraz dyrektora w sytuacji gdy sprawca jest uczniem szkoły.

-Jeśli sprawca lub/i jego rodzice odmawiają współpracy lub niestawiają się do szkoły, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji policję lub /i sąd .

-W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich

zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, dyrektor zwraca się do Sądu Rodzinnego z zawiadomieniem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z Ustawy o Postępowaniu w Sprawach Nieletnich.

a) Działania wobec sprawcy przemocy

Rozmowa z uczniem-sprawcą przemocy o jego zachowaniu:

- ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
- sprawca otrzymuje jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
- omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
- zobowiązanie sprawcy do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów;
- określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy;
- jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;
- brak konfrontacji sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

b) Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy zostają poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznają się z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinujących i wychowawczych wobec ich dziecka;
- w miarę możliwości pozyskanie rodziców do współpracy i ustalenie jej zasad;
- wspólne z rodzicami opracowanie projektu kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

c) Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:

- praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii.
- w uzasadnionym przypadku skierowanie ucznia do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

d) Zastosowanie środków dyscyplinująco-wychowawczych wobec sprawcy cyberprzemocy:

1. Celem sankcji wobec sprawcy cyberprzemocy jest:

- zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi;
- wzbudzenie refleksji na temat swojego zachowania, zrozumienie krzywdy jaką spowodował i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości;
- pokazanie społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana i że szkoła jest w stanie efektywnie zareagować w tego rodzaju sytuacjach.

e) Podejmując decyzję o rodzaju kary należy wziąć pod uwagę:

- rozmiar i rangę szkody – czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci itp.;
- czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
- świadomość popełnianego czynu – czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze (niektóre akty cyberprzemocy popełniane są

nieświadomie lub z niewielką świadomością konsekwencji), jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości itp.;

- motywację sprawcy – należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie;

-rodzaj rozpowszechnianego materiału

4.Działania wobec ofiary przemocy

1.Uczeń będący ofiarą cyberprzemocy ma możliwość otrzymania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w następujących formach: wsparcia psychologicznego, porady (w aspekcie poczucia bezpieczeństwa i nie doprowadzenia do eskalacji prześladowań) oraz monitoringu.

2.Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog, psycholog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).

5.Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

1. Osoba, której uczeń zaufał, informując o jakimkolwiek akcie przemocy, a więc także cyberprzemocy, ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem.

2. Postępowanie interwencyjne wymaga od wyjaśniającego sprawę dyskrecji i poufnego postępowania, należy wzbudzić zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię.

3. Nie należy konfrontować świadka ze sprawcą, jako metoda wyjaśniania sprawy ze względu na bezpieczeństwo i nie narażanie go na odwet ze strony agresora.

